

17-06-2013

Bilag 1

Sagsnr.
2013-81577

Behov for ressourcer til Københavns kultur- og fritidsliv

Dokumentnr.
2013-81577-6

1. Indledning

Befolkningen i København er vokset med 10 % i de sidste 7 år - og det fortsætter. Prognoserne viser, at der i 2025 vil være 100.000 flere københavnere. I modsætning hertil er der et konstant fald i institutionernes ressourcer.

Sagsbehandler
Susanne Skovgaard
Christensen

Med udgangspunkt i driftsbudgettet for 2010 viser beregninger, at budgettet skal vokse med 255 mio. kr. frem mod 2025, hvis ressourcerne pr. indbygger skal være konstant. Selv på de få år fra 2010 og frem til i dag, er midlerne reduceret med over 100 kr. pr. indbygger, og i 2025 vil midlerne være reduceret med 300 kr. pr. indbygger.

Der er i de seneste år etableret flere nye kultur- og fritidsinstitutioner, eksempelvis Bellahøj Svømmebad, Valby Vandkulturhus, Dansekapellet, Ørestad Bibliotek og Børnekulturhuset Ama'r. De nye anlæg har dog ikke været nok til at kompensere for den voksende befolkning og de stigende priser på især energiområdet.

Indtil nu har institutionerne imødeset udfordringerne og leveret flere og bedre ydelser inden for de eksisterende rammer. Men med en fortsat befolkningstilvækst kan serviceniveauet ikke opretholdes uden et løft i aktivitetsbudgetterne.

2. København vokser

Siden 2007 er befolkningen i København vokset med 10 % - og det fortsætter. København vokser med 800-1000 borgere hver måned, og prognoserne viser, at der i 2025 vil der være mere end 100.000 flere københavnere. Det stiller større krav til kommunens kulturhuse, biblioteker og idrætsanlæg.

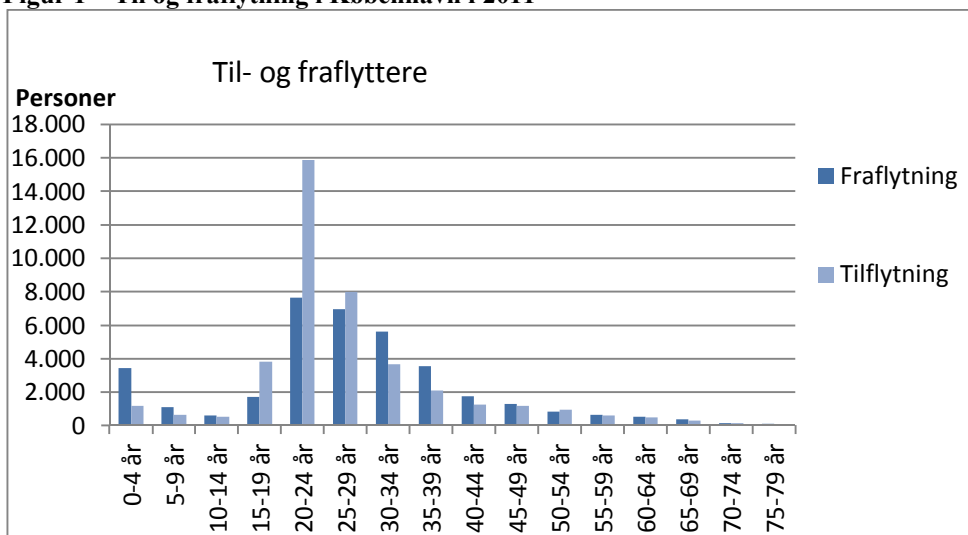
Ændring i demografien og konsekvensen for kultur- og fritidslivet

I 2025 vil børn og unge udgøre godt 40 % af indbyggerne i København, mens gruppen af ældre fra 65 år og op kun vil udgøre 10 %.

Tendensen er, at andelen af børnefamilier er stigende. Det skyldes i høj grad, at mange ønsker at blive boende i byen og benytte byens mange aktiviteter. Den mest markante stigning findes dog i gruppen af unge.

Blandt de nye tilflyttere, er gruppen af unge mellem 20 og 24 år den absolut største. Denne gruppe er i perioden 2007-2013 vokset med mere end 20 %.

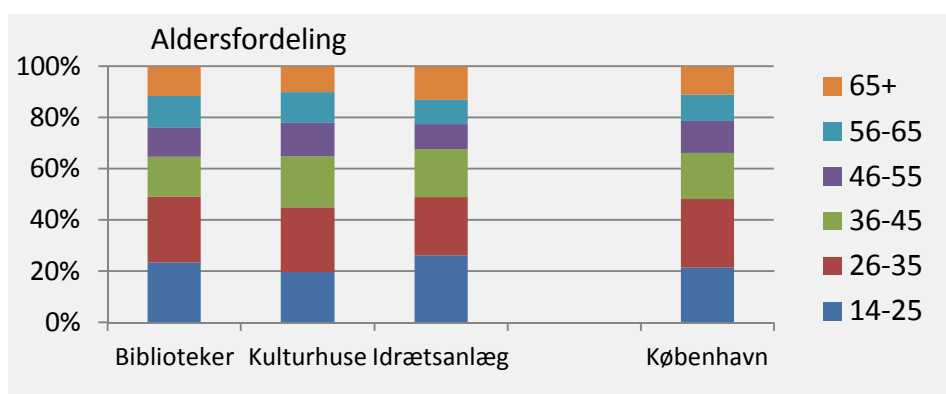
Figur 1 – Til og fraflytning i København i 2011

De seneste resultater fra Kultur- og Fritidsforvaltningens borgerpanel viser en generel stor deltagelse blandt byens borgere i kultur- og fritidslivet. Eksempelvis bruger 95 % af københavnernes forvaltningens tilbud mindst en gang årligt.

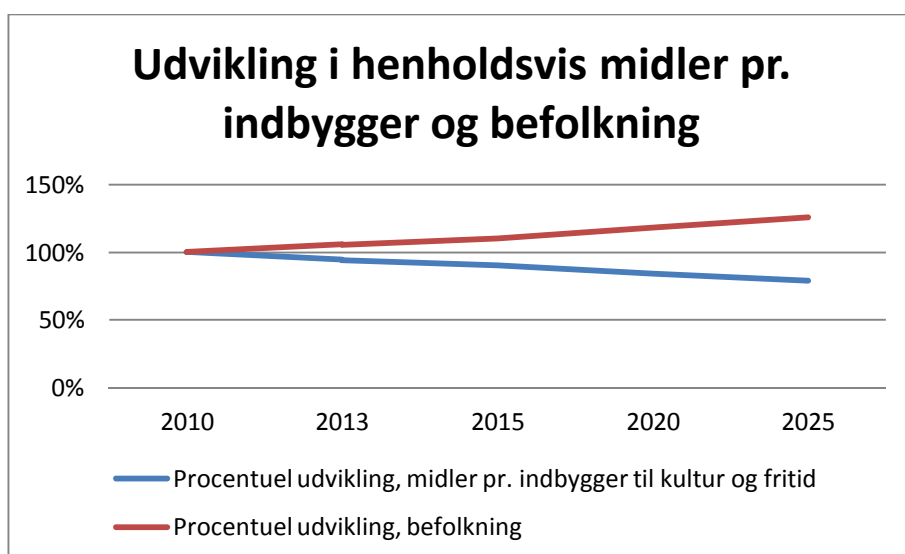
De unge er generelt storforbrugere af byens kultur- og fritidsliv. Ifølge Kultur- og Fritidsforvaltningens brugerundersøgelse fra 2012 står gruppen af unge mellem 14-35 år for næsten halvdelen af forbruget af kultur- og fritidsaktiviteter. Tendensen understøttes af de nationale kulturvaneundersøgelser, som viser, at børn og unge har et højere aktivitetsniveau end voksne.

Figur 2 – Aldersfordeling af brugere på kommunens institutioner i 2012

Den fortsatte befolkningstilvækst vil derfor alt andet lige øge presset på de kommunale kultur- og fritidsfaciliteter. Hertil kommer, at befolkningstilvæksten i overvejende grad sker i de aldersgrupper som har et stort kultur- og fritidsforbrug. Det skaber et yderligere pres på institutionerne.

Figur 3 – udvikling i befolkningstal og udgifter pr. indbygger

3. København og resten af landet

Flere undersøgelser – her i blandt 6-by nøgletallene fra 2012 og Lokale- og Anlægsfondens facilitetsundersøgelse fra 2013 - viser at ressourcerne pr. indbygger i København er blandt de laveste i landet. Hvis ikke der tages højde for befolkningstilvæksten, vil denne tendens forstærkes yderligere.

Tabel 1: Udgifter pr. indbygger til kultur, biblioteker og fritid – 6-by nøgletal 2012

Kr. pr. indbygger	Aarhus	Odense	Aalborg	Esbjerg	Randers	København
Fritid	527	1.198	976	877	758	425
Kultur	465	751	713	686	463	257
Biblioteker	304	312	358	388	369	327

Tabel 2: Adgang til idrætsfaciliteter målt ved facilitetsindeks – de 3 bedste og de 3 dårligste - Lokale- og Anlægsfonden 2013

	Indbyggertal	Facilitetsindeks
Varde	49.969	524
Struer	21.846	514

Ringkøbing-Skjern	57.529	508
Lejre	26.901	129
København	559.440	100
Dragør	13.917	19

Princippet i facilitetsindekset er, at jo flere indbyggere pr. facilitet, desto lavere rangerer kommunen i indekset. Lokale- og Anlægsfondens undersøgelse viser, at København er den kommune i hele landet hvor borgerne har den næst dårligste adgang til faciliteter.

4. Færre ressourcer pr. indbygger

Beregninger viser, at bevillinger pr. indbygger til kultur- og fritidsinstitutionerne er faldet med 8 % over de seneste 4 år fra 2010 til 2013.

Den kortvarige stigning i 2012, skyldes ibrugtagning af nye institutioner, herunder Valby Vandkulturhus og Ørestad Bibliotek.

Udviklingen pr. indbygger til institutionerne er faldet med ca. 100 kr. fra 2010 til 2013. Tabel 3 og 4 viser det nuværende fald samt det fremtidige fald med 300 kr. pr. indbygger i 2025, hvis demografiudviklingen fortsætter uden budgetregulering.

Tabel 3: Udviklingen i budget pr. indbygger i årene 2010-2013 (korrigeret budget i kr., 2013 p/l):

Pr. indbygger	Korrigeret budget pr. indbygger 2010	Korrigeret budget pr. indbygger 2011	Korrigeret budget pr. indbygger 2012	Korrigeret budget pr. indbygger 2013
Tilskud og centralt finansierede aktiviteter	548	540	561	581
Institutioner	1321	1261	1281	1215
I alt	1869	1801	1842	1796

Tabel 4: Manglende midler til kultur og fritid pr. indbygger (institutionsområdet), hvis 2010-niveauet for udgifter pr. indbygger skal opretholdes.

Manglende midler til kultur og fritid pr. indbygger (institutionsområdet), hvis niveauet fra 2010 skal opretholdes (korrigeret budget, 2013 p/l)				
2013	2015	2020	2025	
106	154	235	300	

Hvis institutionernes budgetter havde været demografireguleret skulle bevillingerne i samme periode være steget med 59 mio. kr. i 2013. For at opretholde 2010-niveauet vil institutionerne have behov for yderligere 90 mio. kr. i 2015, 147 mio. kr. i 2020 og næsten 200 mio. kr. i 2025.

Tabel 5: Manglende midler til egne institutioner – 2010 niveau, faste priser

Manglende midler til kultur og fritids-institutioner, hvis niveau fra 2010 skal opretholdes (korrigeret budget, 2013 p/l)			
2013	2015	2020	2025
59 mio.kr.	90 mio.kr.	148 mio. kr.	200 mio.kr.

Hertil kommer, at befolkningstilvæksten ligeledes øger efterspørgslen efter events, foreninger, koncerter og teaterforestillinger – områder der får tilskud fra Københavns Kommune. Medregnes dette skal der tilføres kultur- og fritidslivet yderligere 55 mio. kr. frem mod 2025.

Tabel 6: Manglende midler til tilskud – 2010 niveau, faste priser

Manglende tilskud til kultur og fritidsaktiviteter, hvis niveau fra 2010 skal opretholdes (korrigeret budget, 2013 p/l)			
2013	2015	2020	2025
-3 mio. kr.	10 mio. kr.	33 mio. kr.	55 mio. kr.

Tabel 5 viser, at der på tilskudsområdet ikke er samme behov for flere midler på kort sigt som for institutionsområdet, hvis niveauet for 2010 skal opretholdes. Dette skyldes, at tilskudsområdet i 2012 og 2013 har fået tilført midler. På trods af dette vil der på sigt være samme pres som på institutionsområdet.

I alt viser beregningerne at der er behov for at tilføre 255 mio. kr. til kultur- og fritidslivet for at fastholde niveauet pr. indbygger.

5. Flere udfordringer for kultur- og fritidslivet

Ud over demografiudviklingen er der en række andre faktorer, som sætter bevillinger under pres i de kommende år.

Kultur- og fritidsvaner – mere aktive borgere

Kulturministeriets rapport ”Danskernes kulturvaner” (2012) viser, at der siden 2004 er sket en stigning i kulturforbruget indenfor de fleste kulturområder.

Voksne forbruger især musik, sport og motion, frivilligt arbejde og internettet, mens de forbruger det samme eller mindre af film, tv, biblioteker, attraktioner aviser og blade. Børnene forbruger især

musik, computerspil/digitale spil, teater/scenekunst, skønlitteratur og internettet. Den generelle tendens er et større og mere aktivt forbrug.

Kommunens kulturaktiviteter falder i høj grad indenfor de områder, hvor efterspørgslen stiger. Det gælder områder som regionale og honorarstøttede spillesteder, musikfestivaler, børneteater, foreningslivet og selvorganiserede aktiviteter.

Selv på biblioteksområdet stiger antallet af besøgende i København i modsætning til på landsplan, hvor der er et mindre fald. Besøgstallet i København er vokset med 13,7 % eller 0,5 mio. besøg i alt i løbet af de seneste 5 år. Sideløbende er de digitale tilbud på bibliotekerne vokset væsentligt med en stigning på 1,7 mio. besøg i alt i perioden 2008 til 2011 og dermed en stigning på 58 %.

Tendensen er den samme på idrætsområdet. Rapporten ”Danskernes motions- og sportsvaner 2011” fra Idrættens Analyseinstitut viser et højt aktivitetsniveau både blandt børn og voksne. 89 % af børnene er aktive inden for idræt, mens 64 % af de voksne dyrker idræt. Børnenes aktivitetsniveau er forholdsvist konstant med en lille stigning i forhold til den tidligere undersøgelse fra 2007, mens de voksnes aktivitet er steget med 7 % siden sidste undersøgelse.

Børnenes aktivitet er ofte forankret i foreninger. Dette afspejler sig i de fysiske rammer, idet aktiviteterne ofte foregår på idrætsanlæg, udendørs baner og svømmehaller.

De voksnes idrætsvaner er fordelt på både foreningsdeltagelse og selvorganiseret idræt, hvilket betyder at en del af deres aktiviteter – i modsætning til børnenes – foregår i byrummet eller i fitnesscentre.

I forhold til de kommunale ydelser betyder den store deltagelse blandt børn og voksne, at der er en stor efterspørgsel efter kommunens faciliteter. Samtidig viser det et behov for at udvikle faciliteter i byrummet samt på anlæggene, som kan tilfredsstille de voksnes ønske om fleksibilitet samt mere individuelle og selvorganiserede motion.

Ændringer i befolkningens kultur- og fritidsvaner og et større fokus på at inddrage selvorganiserede grupper betyder ikke, at foreninger er blevet umoderne. I København er foreningsdeltagelsen steget og der er godt 70.000 foreningsmedlemmer i 2013. Det er 10.000 mere end i 2004, som ellers udgjorde det år med størst medlemstal.

Konklusionen på danskernes og københavnernes kultur- og fritidsvaner er, at forbruget er højt og stadig stigende, stort set inden for alle områder. Med flere nye borgere stiger presset derfor yderligere.

Flere muligheder og flere forventninger skaber yderligere krav

Borgerne er kvalitets- og selvbevidste. Det skaber større forventninger til kvaliteten og differentiering i institutionernes tilbud. Samtidig har den tekniske og teknologiske udvikling skabt endnu flere muligheder for at udvikle kultur- og fritidstilbud, hvilket skaber større krav til differentiering i tilbuddene. Eksempelvis:

1. *Flere forskellige brugere*

Institutionerne er gået fra at skulle håndtere foreninger, skoleelever eller lånere til også at kunne huse selvorganiserede brugere, midlertidige projekter, frivillige, expats mv. Det kræver ressourcer at indgå i mange typer samarbejder og tilgodese de forskellige brugergrupperes forventninger. Derudover kræver det, at faciliteterne følger med. Eksempelvis skal institutionerne indrettes fleksibelt og multifunktionelt.

2. *Teknologi effektiviserer og skaber merforbrug*

Den teknologiske udvikling giver mulighed for effektiviseringer via selvbetjeningsløsninger på biblioteker, online bookingsystemer osv., men skaber samtidig et større forbrug af tilbud. Eksempelvis har bibliotekerne haft stigning i det fysiske såvel som det digitale besøgstal, hvilket vidner om, at digitale løsninger skaber et merforbrug. Derudover er digitale tilbud med til at indfange nye brugere – også til de fysiske tilbud.

Digitale og teknologiske tilbud – som f.eks. ebog-reolen, fablab, medieværksteder – kræver finansiering ud over almindelig drift. Uden disse muligheder vil institutionerne ikke kunne imødekomme brugerens forventning om at leve op til tidens krav.

3. *Udvidet åbningstid*

18 institutioner har i dag åbent fra kl. 8-22. Det kræver nye løsninger og ubemandet adgang. På driftssiden belaster den udvidede åbningstid i forhold til ekstra rengøring, oprydning og forbrugsudgifter.

4. *Kultur- og fritidsinstitutionerne skal være med på nye trends*

Kultur- og fritidsinstitutionerne forventes at være med på nye trends. Eksempler på udvikling af nye typer aktiviteter er saunagus, segways, paddletennis, havnebade, Fablab mv. Nye investeringer kræver særbevillinger eller råderum til at spare op fra eget budget.

Vedligeholdelsesefterslæb

Idrætsfaciliteterne i København er siden 2006 blevet genoprettet for 470 mio. kr. Herudover har Københavns Ejendomme igangsat eller

udført energirenovring på idrætsanlæg, kulturhuse og biblioteker for i alt 34 mio. kr.

Genopretningen af biblioteker og kulturhuse er sat igang, men det anslås, at der fortsat er et genopretningsbehov på over 500 mio. kr. Hertil kommer, at der årligt vil være behov for 40 mio. kr. til at fastholde niveauet på de allerede genoprettede idrætsanlæg.

Ud over den samlede genopretningsplan har de enkelte kulturhuse, biblioteker og idrætsanlæg selv ekstraordinært fundet midler til genopretning og ombygning.

Kultur- og Fritidsforvaltningens egne brugertilfredshedsundersøgelser viser, at der trods den generelt høje tilfredshed med institutionerne stadig er utilfredshed med lokaler og udstyrsstandard, særligt i kulturhusene.

Tilfredsheden er derimod steget 10% i 2012 på de anlæg som er genoprettet.

Det stigende brug af anlæggene som følge af flere brugere, ubemandet adgang og flere åbningstimer vil dog fremover kræve øget vedligeholdelse af de fysiske faciliteter. Det presser aktivitetsbudgetterne yderligere, hvis ikke der tilføres flere ressourcer til området.

Stigende energipriser

Der er de seneste år sket en voldsom stigning i energipriserne. Priserne steg med 11 % fra 2011 til 2012 og yderligere 2,6 % fra 2012 til 2013. I samme periode er prisfremskrivningen af institutionernes budgetter vokset langt mindre. Det går især ud over forvaltningens idrætsanlæg, som er særligt energitunge. Konsekvensen er, at der løbende bliver færre midler til aktiviteter.

Effektiviseringer

Hidtil har institutionerne den stigende efterspørgsel gennem effektiviseringer og produktivitetstigninger:

1. Institutionerne blev lagt sammen til større og mere effektive enheder i 2010. Det giver færre borgerindgange, men til gengæld bedre udnyttelse af kvadratmetrene og administrative effektiviseringer
2. Gennemførelse af en 1 % effektivisering over den 3-årig periode 2012-2014. Svarende til i alt 18 mio. kr. i 2014.
3. Bibliotekernes materialebudget er reduceret med 3 mio. kr. årligt i forhold til perioden 2009-2012
4. Gennemførelse af udvidet åbningstid, hvor både anlæg (12 mio. kr.) og drift er finansieret inden for egen ramme
5. Øget produktivitet inden for de folkeoplysende foreninger med flere medlemmer og aktivitetstimer pr. krone

6. Øget tillid til brugerne har skabt mulighed for at lægge mere ud til de frivillige, eksempelvis:
 - a. Kraftverket åbner flere ungdomskulturhuse inden for egen ramme via brugerdreven styring.
 - b. Amager Bio udvider aktiviteterne via det brugerdrevne BETA
 - c. Stadsarkivet digitaliserer arkiverne ved hjælp af frivillige
 - d. Copenhagen Volunteers er med til at afvikle byens store events med 2000 frivillige
 - e. Beachvolleyhallen og klatrehallen driftes af foreninger
7. Nedlæggelse af institutioner eller projekter, f.eks. Sjællandsgade Bad og Skøjtebanen på Blågårds Plads.